

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันประเทศต่างๆ ได้มีความเชื่อมโยงกันจากทั้งภายในและภายนอกประเทศมากยิ่งขึ้น ในด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ซึ่งถ้าหากประเทศใดเกิดปัญหาที่อาจส่งผลกระทบต่อประเทศใกล้เคียงหรือประเทศที่มีความสัมพันธ์กัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจก็อาจส่งผลกระทบต่อประเทศที่เป็นคู่การค้า ดังนั้นการดำเนินนโยบายการเงินของทุกประเทศ มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อเสถียรภาพเศรษฐกิจทางด้านราคา หรือการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นสำคัญ ซึ่งเสถียรภาพเศรษฐกิจเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะทำให้เศรษฐกิจของประเทศเจริญเติบโตรุ่งเรืองอย่างมั่นคงและยั่งยืน ประชาชนมีรายได้สูงขึ้น และมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยเสถียรภาพทางเศรษฐกิจจะวัดจากเสถียรภาพทางด้านราคา ซึ่งดัชนีที่นิยมใช้วัด คือ ภาวะเงินเฟ้อ (inflation) (ถวิล นิลใบ, 2543)

อัตราเงินเฟ้อ คือการที่ราคาสินค้าและบริการมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสามารถวัดได้จากการเปลี่ยนแปลงของดัชนีราคาผู้บริโภค สาเหตุของภาวะเงินเฟ้อมี 2 ประการ คือประการแรก เกิดจากการที่ประชาชนมีความต้องการซื้อสินค้าและบริการสูงขึ้น ประการที่สอง เกิดจากต้นทุนการผลิตที่เพิ่มขึ้นทำให้ผู้ผลิตต้องปรับราคาสินค้าและบริการให้สูงขึ้นตามต้นทุน หรือปริมาณการผลิตลดลงทำให้ราคาสินค้าเพิ่มขึ้น

การเกิดเงินเฟ้อที่อยู่ในระดับที่เหมาะสม จะทำให้เกิดผลดีต่อระบบเศรษฐกิจ เนื่องจากราคาสินค้าที่สูงขึ้นเป็นแรงจูงใจให้ธุรกิจขยายการลงทุนเนื่องจากมีกำไรจากการขายสินค้ามากขึ้น เมื่อการลงทุนเพิ่มมากขึ้น การจ้างงานก็จะเพิ่มขึ้นด้วย ผู้บริโภคที่มีรายได้เพิ่มขึ้นก็จะไม่ได้รับผลกระทบจากภาวะเงินเฟ้อ แต่ถ้าหากผู้บริโภคมีความต้องการซื้อสินค้าและบริการที่มากจนเกินไป จะส่งผลกระทบต่อทำให้ราคาสินค้าและบริการต่างๆ เพิ่มขึ้น ถ้าหากผู้ผลิตในประเทศไม่สามารถผลิตสินค้าและบริการได้เพียงพอต่อความต้องการที่เพิ่มขึ้นนี้ ก็จะเกิดการนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศเพิ่มมากขึ้น เพื่อมาจำหน่ายแก่ผู้บริโภค ถ้าหากการนำเข้ายังเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ จะทำให้ประเทศนั้นขาดดุลการค้า และถ้าหากความสามารถในการส่งออกของประเทศลดลงเนื่องจากราคาสินค้าที่เพิ่มสูงขึ้นดุลบัญชีเดินสะพัดจะขาดดุลต่อเนื่องและมากขึ้น จะส่งผลให้ประเทศประสบปัญหาเศรษฐกิจด้านอื่นๆ ทำให้ความเชื่อมั่นทางเศรษฐกิจในประเทศลดลง เศรษฐกิจจะชะงักงันเนื่องจากนักลงทุน

ชะลอการลงทุนออกไป และในที่สุดเศรษฐกิจก็จะตกต่ำทำให้ไม่เกิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจภายในประเทศ

ภาวะเงินเฟ้อล้วนแต่มีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ กินคืออยู่ดีของประชาชน และการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจทั้งสิ้น ดังนั้นเมื่อมีการเกิดภาวะเงินเฟ้ออยู่ในระดับที่จะส่งผลกระทบต่อประชาชน ผู้บริโภค ผู้ผลิตหรือการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ อย่างรุนแรงแล้ว ธนาคารกลางของแต่ละประเทศ หรือแบงก์ชาติ มักจะใช้นโยบายทางการเงินเพื่อแก้ไขภาวะเงินเฟ้อให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมตามมาตรฐาน และเครื่องมือที่ธนาคารกลางมักจะใช้แก้ปัญหาค่าเงินเฟ้อ ก็คือ การเพิ่มอัตราดอกเบี้ย ส่วนรัฐบาลจะใช้นโยบายการคลังเพื่อแก้ไขภาวะเงินเฟ้อ การใช้นโยบายการคลังแบบหดตัว หรือนโยบายแบบเกินดุล ซึ่งก็จะมีผลกระทบต่อภาคการลงทุน

ในปัจจุบันเศรษฐกิจโลกได้พบกับวิกฤตเศรษฐกิจครั้งใหญ่มาตั้งแต่ปี พ.ศ.2551 ทำให้นักลงทุนหันมาจับจ้องทางด้านทวีปเอเชียที่มีเศรษฐกิจที่เติบโตอย่างต่อเนื่องซึ่งสวนทางกับยุโรปและสหรัฐอเมริกา ซึ่งอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของยุโรปและอเมริกายังคงอยู่ในระดับต่ำอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่ประเทศในภูมิภาคอาเซียนมีอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจสูง และมีพื้นฐานทางเศรษฐกิจค่อนข้างดี จึงเป็นที่สนใจและดึงดูดนักลงทุนต่างชาติ โดยเฉพาะการรวมกลุ่มสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรืออาเซียนที่มีวัตถุประสงค์เพื่อความร่วมมือในการเพิ่มอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ การพัฒนาสังคม วัฒนธรรมในกลุ่มประเทศสมาชิก และการธำรงรักษาสันติภาพ โดยได้วางแผนงานในการผลักดันการก้าวไปสู่ภูมิภาคที่เป็นตลาดและฐานการผลิตเดียว ซึ่งจะก่อให้เกิดการเคลื่อนย้ายทรัพยากรการผลิตระหว่างกันได้ได้อย่างเสรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้อาเซียนเป็นแหล่งดึงดูดการลงทุน ทั้งจากภายในและภายนอกอาเซียน ซึ่งประเทศในกลุ่มอาเซียนส่วนใหญ่เป็นประเทศที่กำลังพัฒนา

ดังนั้นรัฐบาลมักจะเข้ามามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประเทศ โดยรัฐบาลมักจะใช้เงินทุนในการเร่งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เพื่ออำนวยความสะดวกทางการค้าโดยเฉพาะด้านการขนส่งทั้งทางบก ทางเรือ และทางอากาศสร้าง หรือพัฒนาสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน ซึ่งการลงทุนจากทั้งภาครัฐบาลและจากนักลงทุนต่างชาติจะส่งผลให้เกิดปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจของประเทศเพิ่มขึ้น ซึ่งถ้าเศรษฐกิจโตมากจนเกินไปอาจนำมาซึ่งภาวะเงินเฟ้อที่สูง และการเกิดภาวะเงินเฟ้อซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลในทางลบต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อประเทศอื่นๆ ในกลุ่มสมาชิกอาเซียนหรือประเทศที่เป็นคู่ค้าที่สำคัญ เพราะหากประเทศใดประเทศหนึ่งเกิดภาวะเงินเฟ้อก็จะส่งผลกระทบต่อส่งออกของประเทศคู่ค้าได้ ดังนั้นรัฐบาลหรือผู้นำกลุ่มประเทศอาเซียน จึงมีความจำเป็นที่จะต้องให้ความสนใจในการควบคุมการใช้จ่าย และดูแลระดับอัตราเงินเฟ้อในระบบให้ไม่สูงมากนัก เนื่องจากภาวะเงินเฟ้อเป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะส่งผลต่อ

เสถียรภาพเศรษฐกิจ และเสถียรภาพเศรษฐกิจนั้นจะส่งผลกระทบต่อ ความเชื่อมั่นในการบริโภค
ของประชาชนภายในประเทศ นักลงทุนต่างชาติ และอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของ
ประเทศ

ตารางที่ 1.1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอัตราเงินเฟ้อและผลิตภัณฑ์มวลรวม : ประเทศมาเลเซีย
ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย สิงคโปร์ และไทย

หน่วย: ล้านดอลลาร์

ประเทศ		2550	2551	2552	2553
มาเลเซีย	GDP	186,777.262	222,744.225	192,911.631	237,796.915
	INF	2.0275	5.4405	0.583	1.710
ฟิลิปปินส์	GDP	149,359.920	173,602.533	168,333.540	199,589.447
	INF	2.8281	9.309	3.226	3.813
อินโดนีเซีย	GDP	432,216.738	510,244.549	539,355.489	706,558.241
	INF	6.407	9.776	4.813	5.133
สิงคโปร์	GDP	168,196.799	177,792.063	188,479.482	208,765.019
	INF	2.095	6.519	0.604	2.808
ไทย	GDP	246,977.009	272,577.816	263,505.030	318,522.264
	INF	2.276	5.400	-0.854	3.311

ที่มา: World Bank data

จากตารางที่ 1.1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอัตราเงินเฟ้อและผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย สิงคโปร์ และไทยในปี พ.ศ.2550 -2553 ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างอัตราเงินเฟ้อกับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของแต่ละประเทศจากปี พ.ศ.2550 ถึงปี พ.ศ. 2551 อัตราเงินเฟ้อและผลิตภัณฑ์มวลรวมของทุกประเทศเพิ่มขึ้น แต่ในปี พ.ศ.2551 ถึงปี พ.ศ. 2552 เกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ จึงทำให้อัตราเงินเฟ้อและผลิตภัณฑ์มวลรวมของ มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และไทยมีมูลค่าที่ลดลง ยกเว้นประเทศ สิงคโปร์และอินโดนีเซียที่มีผลิตภัณฑ์มวลรวมเพิ่มขึ้นแต่อัตราเงินเฟ้อลดลง ส่วนในปี พ.ศ.2552 ถึงปี พ.ศ.2553 อัตราเงินเฟ้อและผลิตภัณฑ์มวลรวมของทุกประเทศเพิ่มขึ้น ซึ่งจากตารางที่ 1.1 จะเห็นว่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ และอัตราเงินเฟ้อของแต่ละประเทศ มีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน แต่อย่างไรก็ตามความสัมพันธ์ดังกล่าวยังไม่สามารถบ่งชี้ได้ว่าผลิตภัณฑ์ภายในประเทศ เป็นตัวทำให้เกิดอัตราเงินเฟ้อ หรืออัตราเงินเฟ้อ เป็นตัวชักจูงหรือกระตุ้นผลิตภัณฑ์ภายในประเทศ ในกลุ่มของประเทศเหล่านี้

ประเทศที่สามารถรักษาอัตราเงินเฟ้อให้อยู่ในระดับต่ำมักจะสามารถในการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจได้รวดเร็ว ยาวนาน ยั่งยืน และเป็นการเจริญเติบโตที่มีเสถียรภาพ มากกว่าประเทศที่มีอัตราเงินเฟ้อสูงด้วยเหตุผลต่อไปนี้ (สุนิสสา คำแก้ว, 2549)

1. ประเทศที่มีอัตราเงินเฟ้อสูงมากๆ มักจะประสบปัญหาเศรษฐกิจชะงักตัว
2. อัตราเงินเฟ้อสูงๆมักจะสอดคล้องกับการขยายตัวของระบบการเงินที่เร็วเกินไป ก่อให้เกิดต้นทุนในการบริหารสภาพคล่องและการติดตามราคาที่สูงขึ้น มีความเสี่ยงต่อการเกิดวิกฤตการณ์ทางการเงิน
3. ประสิทธิภาพของตลาดสินค้าและแรงงานลดลงเนื่องจากความสับสนที่ระดับราคาไม่สะท้อนมูลค่าที่แท้จริง (shadow price) ของสินค้าและบริการ โดย Fischer (1994) คำนวณว่าอัตราเงินเฟ้อประมาณร้อยละ 10 ต่อปีจะก่อให้เกิดต้นทุนทางสังคมที่เกิดจากความบิดเบือนของระบบภาษี (Tax related distortion) ร้อยละ 2-3 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ
4. มีผลกระทบต่อการกระจายรายได้โดยเฉพาะจากเจ้าหน้าที่ (ผู้ออม) ไปสู่ลูกหนี้ที่มีผลกระทบทางด้านสังคมโดยตรง

Fischer (1993) ได้ทำการเปรียบเทียบประสบการณ์ระหว่างประเทศ (cross - national comparisons) พบว่าเสถียรภาพของราคาเป็นเงื่อนไขที่สำคัญในการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยอัตราเงินเฟ้อที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะมีแนวโน้มทำให้อัตราการเจริญเติบโตลดลงโดยเฉลี่ยร้อยละ 0.1 ต่อปี นอกจากนี้ Sarel (1996) พบว่าผลกระทบนี้จะมีแนวโน้มสูงขึ้นเมื่ออัตราเงินเฟ้อสูงขึ้นเกินร้อยละ

ละ 8 ส่วน Judson and Orphanides (1996) และ Hess and Morris (1996) พบว่าความผันผวนของเงินเฟ้อ แม้จะอยู่ในระดับต่ำก็มีส่วนทำให้การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจชะงักลง

จากที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของอัตราเงินเฟ้อกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและอัตราเงินเฟ้อของประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยใช้วิธี Panel Granger Causality เพื่อต้องการทราบถึงทิศทางความสัมพันธ์ของอัตราเงินเฟ้อและอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ว่าเป็นไปในทิศทางใด

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตราเงินเฟ้อและอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

- 1) ทำให้ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างอัตราเงินเฟ้อและอัตราการเจริญเติบโตของประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในระดับที่เหมาะสมแก่การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ
- 2) ใช้ผลของการศึกษาเป็นแนวทางในการดำเนินนโยบายทางการเงินในการควบคุมอัตราเงินเฟ้อเพื่อนำไปสู่การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และเป็นประโยชน์ในการพัฒนาประเทศ

1.4 ขอบเขตการศึกษา

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราเงินเฟ้อ และอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศในเอเชีย ซึ่งประเทศที่เลือกใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่ ประเทศไทย มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และสิงคโปร์ โดยใช้ข้อมูลรายไตรมาส และรายปี โดยข้อมูลรายไตรมาสจะใช้ตั้งแต่ไตรมาสที่ 2 ปี พ.ศ.2540 ถึงไตรมาสที่ 4 พ.ศ.2554 รวมทั้งสิ้น 59 ไตรมาส และข้อมูลรายปีจะใช้ตั้งแต่ปี พ.ศ.2511 ถึงปี พ.ศ.2553 รวมทั้งสิ้น 43 ปี ซึ่งข้อมูลดังกล่าวเป็นข้อมูลทุติยภูมิซึ่งได้รวบรวมข้อมูลออนไลน์ของธนาคารแห่งประเทศไทย, ธนาคารโลก และศูนย์การเงินและการลงทุน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (Finance and Investment Center of Chiang Mai University)

1.5 นิยามศัพท์

เงินเฟ้อ (Inflation) หมายถึง สถานการณ์ที่ระดับราคาหรือดัชนีราคาสูงขึ้นเรื่อยๆ อย่างต่อเนื่อง ซึ่งถ้าเกิดภาวะนี้แสดงว่า ไม่มีเสถียรภาพทางด้านราคา เป็นตัวแปรทางเศรษฐกิจที่สำคัญที่ใช้วัดภาวะค่าครองชีพของประชาชน กล่าวคือ ถ้าเกิดภาวะเงินเฟ้อขึ้น แสดงว่า อำนาจซื้อของเงินจะลดลง หรือกล่าวอีกนัยคือ รายได้ของประชาชนเท่าเดิมจะซื้อสินค้าหรือบริการได้น้อยลง

อัตราเงินเฟ้อ (Inflation Rate) หมายถึง อัตราการเปลี่ยนแปลงของดัชนีราคาของปีปัจจุบันเปรียบเทียบกับดัชนีราคาของปีก่อน หรืออัตราการเปลี่ยนแปลงที่เปรียบเทียบระหว่างช่วงเวลาที่ต่อเนื่องกัน การวัดอัตราเงินเฟ้ออาจวัดด้วยด้วยดัชนีราคาผู้ผลิต (producer price index: PPI) หรือดัชนีราคาผู้บริโภค (consumer price index: CPI) หรือ GDP deflator แต่โดยทั่วไปรวมทั้งประเทศไทยใช้ดัชนีราคาผู้บริโภคเป็นตัววัดภาวะเงินเฟ้อ

ดัชนีราคาผู้บริโภค (Consumer Price Index: CPI) เป็นตัวชี้วัดการเปลี่ยนแปลงของราคาขายปลีกของสินค้าและบริการที่ผู้บริโภคซื้อเพื่อการบริโภค ณ ราคาตลาดในปีใดปีหนึ่ง ในจำนวนและคุณภาพที่คงที่ เปรียบเทียบกับปีฐาน (Base Year) ซึ่งปีฐานหมายถึงปีที่กำหนดให้ตัวเลขดัชนีมีค่าเท่ากับ 100

นโยบายการเงิน (Monetary) หมายถึง การดำเนินงานของธนาคารกลางเพื่อเข้าไปดูแลและจัดการด้าน อัตราดอกเบี้ยและ/หรือปริมาณเงิน เพื่อให้เศรษฐกิจของประเทศขยายตัวอย่างมีเสถียรภาพ ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

เสถียรภาพในประเทศ หมายถึง การที่ระดับราคาสินค้าและบริการในประเทศเพิ่มขึ้นหรือลดลงในระดับที่เหมาะสม ไม่เปลี่ยนแปลงมากจนทำให้ผู้ผลิตและผู้บริโภคขาดความเชื่อมั่นในระบบเศรษฐกิจ

เสถียรภาพต่างประเทศ หมายถึง การที่ประเทศไทยสามารถส่งออกและนำเข้าสินค้าและบริการ รวมทั้งการกู้ยืมเงินจากต่างประเทศในระดับที่เหมาะสมทำให้ดุลการค้า ดุลบัญชีเดินสะพัด และดุลการชำระเงินได้ดุลยภาพ ไม่เกิดดุลหรือขาดดุลมากเกินไป

